

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Capvt V. Quibus utrique armis pugna verint; quibus gradibus in illam sententiam lapsi sint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT QVINTVM.

Quibus utrique armis pugnauerint; quibus gradibus in illam sententiam lapsi sint.

NOTA LXXIV.

Isdem rationibus utuntur ad predestinationem & gratiam suam afferendam.

CVM ergo error Massiliensium, & opinio recentiorum tam accuratè inter se consentiant, ut exceptis ijs quæ recentiores addiderunt, unam eandemque sententiam arbitrari quis posset, isdem quoque argumentis, & armis uti sunt ad eam fundandam tuendamque; Rationibus, Scripturis, Patribus; eodem lubrico in præcipitum ducti. De rationibus nihil est quod ulterius fatigamus, cum eas abunde in præcedentibus, tetigerimus. Nam pleraque quæ contra prædestinationem & gratiam utriusque eadem omnino protulerunt, humanæ rationationis ebullimenta, & carnalis præsumptionis terrena-menta fuisse vidimus: quæ vel præsentissimum interitum suum à solo Deo & incertâ ejus voluntate dependere formidat. In his igitur isdem prorsus comminiscendis, simillimos eos fuisse demonstravimus.

NOTA LXXV.

Isdem quoque Scripturis eodem modo explicatis.

QVOD si scripturas consulamus, quibus Christiana fides niti debet, liquidò profectò deprehendet quisque curiosior, Scripturas pleraque, & pene omnes capitales & fundamentales, ex quibus prædestinationem suam & gratiæ movuolum utriusque fabricarunt, eodem ab utriusque modo expositas esse: quarum explanatione, relicto Aug. duce gratiæ peritissimo, vel ab ipso Pelagio, vel à Pelagianizantibus, vel auctoribus, quos ipsimet subinde suspectos esse profitentur, Græcis ceriverint. Quod nisi ad oculum offendi posset, nemo modestior, facile crederet. Aliquis igitur operæ pretium est in medium adducere; ne quis verba potius, quam res ipsas sibi dari arbitretur.

Primus igitur locus de prædestinatione capitalis est apud Apostolum: *His qui secundum propositum vocati sunt sancti.* Quem Lestius ita exponit, ut secundam propositum vocari nihil aliud sit, quam *non secundum opera, sed ex gratuito Dei beneplacito, hoc est, gratis.* Quod quamvis etiam illo loco significetur, hoc tamen locum duntaxat significari, & non simul completam prædestinationem seu voluntatem conferendæ efficacem gloria, ab Aug. mente valde alieni est: sicut hoc ipse Lestius non diffidetur: *Quam vim habeat ista prædicta, inquit, iuxta mentem sanctæ Scripturæ, infra ostendetur: ut vero usurpare à divo Aug. habeat aliquid obscuritatis, & fatetur signis eare prædestinationem completam, & convenire solum salvandis.* Quasi Aug. non iuxta mentem laice Scripturæ phrasin istam explicasset. sed Lestius. At Pelagius hoc ipsum eodem modo sibi voluit, quâdo locum explicans in Commentariis, *quis gratis, inquit, vo-*

A cavet ad salutem &c.

Alter est ibidem: *Nam quos præcavit & prædestina-* Pel. in Com. loci. *vit conformes fieri imaginis filij sui. De quo loco Lestius: hic locus rectissime sic explicari potest: quos præcavit, id est, quorum præcavit fidem & dilectionem, eos prædestinavit ut essent similes filio, citatque Origenem, qui Pelagii in Scripturis & rationibus eadem dis, totaque Pelagianâ heresi formandâ Magister fuit, ut alibi declaratum est. Et eundem in obscura illa quæstione non pauci Græci in quibusdam infeliciter imitati sunt. Eodem igitur modo explicat Pelagius: Ergo quos prævidit conformes futuros in vita, voluit ut fierent conformes in gloria.*

Tertius: *quis accusabit adversum Electos Dei.* Vbi omnes omnino iustos Lestius putat Electos dici, & non solos eos, qui ad gloriam destinati sunt, ut Aug. intelligere solet. Eodem modo intelligit & Pelagius & Ambrosiaster Semi-Pelagianâ heresi plenus: *Quos Deus eligit credentes, inquit Pelagius, ac signis & virtutibus iustos ostendit; & expressè aliquoties notat de omnibus sermonem esse.*

Quartus, *Miserere, & cui miserere &c.* Lestius exponit, quod *Deus potest suam gratiam dare cui placuerit, placet autem credentibus.* Pelagius vero: *Illius miserere quem præcavi misericordiam per se promereri, necope per fidem de qua tractabat scriptum Ambrosiaster tradit, & Faustus: Quem iustum esse perspexerit.*

Quintus: *Igitur cuius vult miserere, & quem vult inducat.* Lestius: *Respicit ad incredulos Judæos, & gentes credentes; illos in peccatis & infidelitate obduri similes, horum vero vult miserere, quia fidem Christi amplectuntur.* Eundem Commentarium respicit Iulianus, quando locum sic interpretandum judicavit, ut dicendo, *miserere cui voluerit, significaret, cui debuerit: videlicet, quia miserere credentium, obdurat incredulos.* Et ipse Pelagius eundem insinuat in Commentario Epistolæ ad Romanos.

Sextus: *Reliquia secundum electionem gratiæ salvæ facta sunt.* De quo Lestius: *Loquitur de omnibus, qui ex Judæis crederunt, quia non ex operibus legis ad fidem adducti.* Pelagius: *Electio gratiæ fides est, sicut opera Electio legi.*

Septimus: *Electio autem consecrata est.* Lestius: *omnes qui ex Judæis crederunt, vocantur electi.* Pelagius: *Qui per fidem electi sunt.*

Octavus: *Liber vita* in quo à Lestio intelliguntur scripti omnes iusti; ne solis prædestinatis competeret. Eodem modo Ambrosiaster: *Erant scripta nomina eorum in libro vite propter iustitiam, sicut dixi.*

Nonus locus ille celebris: *Firmum fundamentum Dei stat.* Exponit Lestius fundamentum esse Electos omnes ex operibus iustitiæ seu iustos, qui signati sunt ab æternâ divina præsentia. Et paulo post: *Mibi tam valde verisimile est agi de omnibus, qui in fide firmi ab hæretico non possunt perverti.* Pelagius, fundamentum firmum exponit eos, *In quorum corde fides Christi erat fundata, non sunt seducti, vel moti, &c.* Deo illos aptimos cognoscente. Vbi similiter vides & fidem &c.

Rem.?
Lib. de præd.
Sanct.
Lest. lib. de præd. s. 4.
n. 47.

Lib. de præd. s. 2. n. 6.
Lest. s. 6. d. be-
reth. Pel. s. 23.
14. 15. 16. 17.
Pel. in Com.
Lest. lib. s. 3.
n. 30. & 31.
In Com.
Lest. s. 3.
n. 33.
Paul. lib. 1.
cap. 13.
Lest. de præd.
s. 3. n. 34.
Vide lib. 1.
oper. imp.
apud Aug.
Al cap. 9 in
sine vers. 43.
Ibid. n. 38.
In Comment.
Ibid. n. 40.
In Commen.
s. 9. ad Rom.
Lest. n. 42.

præscientiam; ut à similibus locis Dei prædestinatio, quam Aug. intelligere solet, excluderetur.

Decimus: Qui vult omnes homines salvos fieri. Hanc omnes Massilienses unanimiter de omnibus omnino hominibus; sicut & recentiores exponunt.

Vndecimus: Non ex operibus, sed ex vocante &c. Totus ille locus à Lessio sic exponitur, ut significetur, Deum in conferenda salute non habere rationem operum exteriorum, præsertim legis, quæ Iudeis tantum

Less. sect. 3. n. 32.

faciebant & ob quæ putabant sibi omnia deberi, & omnibus alijs esse præferendos; sed fidei tantum, & interni effectus in Deum & Christum. Quod fusè Apostolum explicando declarat. Eadem est omnino expositio Iuliani Pelagianorù hyperaspistis fidelissimi, qui eam adversus Aug. animosè verbosèq; defendit: Comprimi, inquit, gentium Magister Iudaorum tumorem, & ostendit, non seminibus humani generis, sed in moribus esse distantiam, ut se illi agnoscerent, nisi fideles esse curassent, nullà prærogativâ circumcisi generis vindicandos. Et mox addit, Iudeis in Ceremoniarum & hostiarum observatione gloriantes, alijs nationibus se præferendos putasse. Cui expositioni suam opponens Aug. Ve sciam qui intelligenter legunt, quem admodum conatus fueris verba Apostolica obnubilare, clara & recta pervertere, huic disputationi tuæ ex eadem oportet Apostoli disputatione respondeam. Eadem est & Fausti Semi-Pelagianorum deterrimi, qui totum locum refert ad credituros, & non credituros: & verba non ex operibus, eodem modo exponit, non ex operibus legis.

Ep. 1. oper. imp. apud Aug.

Quod si tempus huiusmodi locis colligendis impendere liberet, aut necesse esset, vix ullus locus alicujus momenti à recentioribus instituto eorum adhiberi forsan deprehenderetur, qui non ante à Pelagio, vel Iuliano, vel auctore aliquo in hac re suspecto, fuisset usurpatus. Non quod significatum velim, erroneas esse cunctas istas interpretationes, absit; sed hoc tantum, quod relicta interpretationibus August. quæ in isto obscurissimo & periculosissimo argumento versantibus erant amplectendæ, suspectas & à Pelagio, vel discipulis, vel Magistris eius, vel à Grecis in hac materia periculosissime loquentibus & sententibus, excogitatas, arripere maluerint.

Quod si tempus huiusmodi locis colligendis impendere liberet, aut necesse esset, vix ullus locus alicujus momenti à recentioribus instituto eorum adhiberi forsan deprehenderetur, qui non ante à Pelagio, vel Iuliano, vel auctore aliquo in hac re suspecto, fuisset usurpatus. Non quod significatum velim, erroneas esse cunctas istas interpretationes, absit; sed hoc tantum, quod relicta interpretationibus August. quæ in isto obscurissimo & periculosissimo argumento versantibus erant amplectendæ, suspectas & à Pelagio, vel discipulis, vel Magistris eius, vel à Grecis in hac materia periculosissime loquentibus & sententibus, excogitatas, arripere maluerint.

NOTA LXXVI.

Eodem modo accersuntur in præsidium Græci Patres.

Post Scripturas sequuntur Patres, quorum in rebus theologis conspiratio non parvum est veritatis argumentum. Hos Massilienses pene omnes adversus Augustinum stare invidiosissime contendebant. Nam inde sunt illa verba eorum apud Prosp. Obstantionem suam vetustate defendunt; & ea quæ de Epistola Apostoli Pauli Romani scribentis ad manifestationem divina gratiæ prævenientis electorum merita proferuntur, à nullo unquam Ecclesiasticorum ita esse intellecta, ut nunc sentiantur, affirmant. Idiplum & Hilarius eos magnopere urfisse testatur. Itaque clamabant, ut ait ibidem Prosper, Contrarium Patrum opinioni & Ecclesiastico sensui, quicquid de vocatione Electorum secundum Dei propositum Augustinus disputaverat. Quis autem fuerit iste Ecclesiasticus sensus, & qui Patres, non est difficile deprehen-

Epist. ad Aug.

Hilari. ad Aug.

dere. Nam sensum istum declarat Prosper in fine istius Epistolæ, cum dicit, quod pene omnium par invenitur & una sententia, quæ propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam, voluntatis, vel fidei, vel orationis alicujus, vel operum susceperunt. Patres vero illi non alij fuerunt, quam Origenes, ceterique penè omnes Græci, qui ipsum propter ingenij excellentiam & explicationum ubertatem & varietatem avidissime imbiberunt, & prono consensu secuti sunt. Ipse vero in Epistolam ad Romanos, & in libros periarchon, errorem de prædestinatione secundum præscientiam, omnesque ceteros Pelagianorù & Massiliensiu tantâ copiâ & accuratone præcudit, ut post Pelagij aetatem vixisse videatur. Quod nos alibi pluribus patefecimus. Ex Latinis etiam Ambrosiaster non multo callius de gratiæ & prædestinatione scripsit: Ipse Augustinus ex incuriosa forsan Origenis, aut aliorum Græcorum lectione, in eundem errorem impactus fuit, nec inde nisi divinâ revelatione liberatus. Tam pronom est natura miserabili de se medullitus præsumenti aliquid prius dare velle Deo, ut retribuatur ei.

Vide lib. 6. de heresi Pel. c. 13. 14. 15. 16. 17.

1. lib. de præd. 55. c. 4.

Recentiores nostri cum eandem sententiam de proposito & prædestinatione Dei secundum præscientiam avidissime susceperint, & ex professio tueantur, etiam in hoc dissimiles sibi Massilienses esse noluerunt, quod Græcorum sententiam tanquam sibi patrocinantem probant. Hinc est enim quod passim Lessius, Molina, & alij Origenem, cujus doctrinâ pestis est gratiæ Dei, alioquo Græcos pro se citent, & interpretationes eorum uti Massilienses, Augustino opponant, eoque rejecto exofusculentur. Quod penè in singulis explicationibus Scripturarum apud Lessium libro de prædestinatione videre licet. Quasi non esset facillimum universam Semi-Pelagianam hæresim ex Origene & ceteris Græcis stabilire. Vnde Gabriel Vasquez ceteris non nihil cautiore in hac re, palam proficitur Origenem, Chrysostomum, Theodoretum, Oecumenium, Theophiladum, ceterosque Græcos Massiliensium opinionem tradidisse, quos tanquam columina suæ doctrinæ Lessius in hoc argumento, tam densè citat, ac tanti facit.

Vasq. in 1. p. diff. 89. c. 3.

NOTA LXXVII.

Magni faciunt Augustinum, uno doctrina capite excepto.

Et quamvis Græcis Massilienses adhærescerent, magni tamen fecerunt Augustinum, & quasi inviti in isto doctrinæ capite reliquerunt: Sed plane, inquit Hilarius ad Augustinum, illud tacere non debeo, quod se dicant tuam sanctitatem, hoc excepto, in factis & dictis omnibus admirari.

Hilari. in Epi. ad Aug.

Nec dissimiliter recentiores Augustinum extollendo magni faciunt; sed cum ad rem veniunt, in hoc articulo prædestinationis & gratiæ, ab eo discedendum putant. Imò vero, ait Molina, esto hi duo Patres (Augustinus ac Thomas) in eam sententiam inclinaissent, salvâ eorum reverentiâ, quæ eis debetur maxima, quoad illud secundum, quod prædestinatio non est secundum præscientiam usus liberi arbitrii, admittenda non esset.

Mol. q. 21. a. 4. c. 5. disp. 1. sum. 6.

NOTA

NOTA LXXVIII.

Augustinum tanquam turbatum auctorem accusant.

Nec satis erat Massiliensibus Augustinum rejecisse, nisi etiam reprehenderent, & veluti qui fidelium conscientias nimia doctrina insolentia ac duritie perturbaret, acriter carperent. Testatur hoc Hilar. ad August. Ad summam fatigatus omnibus nobis, ad id prosecutio eorum, vel potius querela convertitur, ut dicant: Quid opus fuit huiusmodi disputationi incerto, tot minus intelligentium corda turbari?

Et quidem, quod satis moderatè Massilienses, non paulò immo delictus Recentiores nostri hanc turbationis invidiam & inscitia notam Augustino impingunt. Quid enim si velint illa Molinè verba prudens quisq; facile videt: Hæc sententia (Aug.) nullum sane eo tempore, nonnullos ex fidelibus turbavit, tum ob sui eo tempore novitatem, tum quod non addiderit August. prædestinationem fuisse non sine præscientia usus liberi arbitrij. Iterum: Suspicio August. non advertisse, quantum ad auferendam duritiem illam conciliaret additio illa, de præscientia. Vbi addit, Aug. quasi sub caligine constitutum, arbitrium esse id quod non erat. Itaq; subiungit: se non mirari opinionem illam eo pacto intellectam, à multis nimis duram indignamq; divinam bonitate & clementia iudicari. Et inferius tradit, quod quia Aug. non adverterat, prædestinationem esse secundum merita qualitatemq; usus liberi arbitrij, doctrina eius plurimos ex fidelibus mirum in modum turbavit, ne dicam, inquit, illius occasione salutem eorum fuisse periculatam, Et de victoria S. Aug. contra Pelagianos & Semi-Pelag. loquens: Hæc discio an explicata penitus, & abundè reddita ratio integra conciliandi libertatem arbitrij cum illis tribus, & hæreticis aditu, quo facilius ad pacem unitatemq; Ecclesie redirent, sit patefactus; & concertationes quæ ante mille annos inter viros Catholicos oborta sunt, quantum par est, sint compositæ. Et totum profundens spiritum suum de Augustini doctrina, & sua, quam de gratia & prædest. tradiderunt: Quæ (principia) si data explanat, & semper fuissent, forte neq; Pelagianæ hæresis fuisset exorta, neque Lutherani tam impudenter arbitrij nostri libertatem fuissent ausi negare, obviarentes cum divina gratia, præscientia, & prædestinatione coherere non posse; neque ex August. opinione, concertationibusq; cum Pelagianis, tot fideles fuissent turbati, ad Pelagianismum descissent, facilius reliqua illa Pelagianorum in Gallia, quarum in Epist. Prosp. & Hilar. sit mentio, fuissent extinctæ, ut patet ex ijs in quibus homines illos cum Catholicis convenisse, & ab eis dissensisse, ceterè Epistole testantur: concertationes deniq; inter Catholicos facile fuissent compositæ. Sed eiusmodi illa principia Molinæ sint, quæ olim explicata fuisse desiderat, & quàm feliciter ex ijs extincta fuissent Pelagianorum reliquæ: quàm deniq; gloriosè pro Catholica Ecclesia concertationes inter Catholicos ex ijs componi potuissent, ex fundamentis quibus ista principia inebunt, ut jam jam sequenti nota ostensuri sumus, manifestius elucefcat.

Mol. q. 23. a. 4. c. 1. lib. 1. memb. 6. Ibid. Ibid. memb. 4. 1. memb. 1. 1. memb. 1.

A lapsi sunt. Massilienses quippe in errorem inde corruerunt, vel jã errantes confirmati sunt, quòd cum oscitanter securèq; S. Aug. scripta legerent, partim obsecutiones errantium, assertiones docentis esse crederent; partim hæreses ab August. ipso revocatas & refutatas pro Catholica doctrina imprudenter acciperent.

Nam ex prima illa causa factum est, ut cum verba S. Doctoris contra Porphyrium scripta nõ intelligerent, Evangelij predicationem secundum præscientia Dei, qua quando & ubi prænosceretur esse credenda, dispensari crederent. Et hoc, inquit Hilar. non solum aliorum Catholicorum testimonijs, sed etia sanctitatis tuæ disputatione anti iuore se probare testantur: ubi tamen eandem gratiam non minore veritatis perspicuitate docueris: ut est illud, quod dixit tua sanctitas in quest. contra Porphyr. de tempore Christiana Relig. Tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos prædicari doctrinam suã, quando sciebat, & ubi sciebat esse, qui in eum fuerant credituri. Similiter Aug. disputationem de parvulis in libris de lib. arbit. non non penetrantes, de panis eorum Augustinum dubitare maluisse consuevit. Itaque utrumque locum Augustinus, & genuinam ejus sententiam explicare, compulsus est.

Hilar. in Ep. ad Aug. Ibid. Lib. de dono persever. c. 9. & 12.

B Ex secunda causa contigit, ut Presbyteri illi Genueses, cum apud Aug. illa legisent verba in lib. de dono persever. Sed auct. ut scribitis, neminem posse correptionis stimulis excitari, si dicatur in conventu Ecclesie audientibus multis: Ita se habet de prædestinatione definita sententia voluntatis Dei &c. putaverint Aug. ex persona sua sic locutum esse, atq; eo modo prædestinationem & gratiam defendendo prodidisse. Prosper disertus hujus hallucinationis testis est: Stupeo sanctitatem vestram obiectionem calumniantium à persona defensoris gratia non potuisse discernere. Et verba obreptantium ei ipsi, qui obreptionibus suis respondet aptasse.

Prosper. ad dub. 10. Genues.

Ex tertia causa Semi-Pelagianum errorem, quem ipse S. August. ante Episcopatum tenuit, & multis libris postea exaratis refutavit, pro ipsissimo Catholice doctrina dogmate amplexi sunt. Testatur hoc Hilar. in Epist. ubi S. August. verba illum errorem undique spirantia producit, quæ se acceptare & probare testantur, tanquam convenientia Evangelica veritati. Sed antidotum illis Aug. proferens, & Massiliensium lapsum notans: Videtis certè, quid tunc de fide atq; operibus sentiebam, nempe similiter errabam, ut ante dixerat, quamvis de commendanda Dei gratia laborarem: in qua sententia istos fratres nostros esse nunc video: quia non sicut legere libros meos, ita etiam in eis curaverunt proficere mecum.

Hilar. in Ep. ad August. Aug. lib. de presert. ss. cap. 4.

Tria illa hallucinationum capita, velut omnium fontes errorum, quibus à Massiliensibus gratia & prædestinatio contaminata fuit, integerrima, plenissimaque Recentioribus nostris velut hæreditate tradiderunt.

Nam ad primum quod attinet, Aug. scripta eis tam densa caligine tecta & involuta sunt, ut in hac ateria non auctorem legere & exponere, sed tanquam de ænigmatibus divinare videantur. Vix enim quicquam occultioris doctrine Augustiniana in scriptis eorum reliquum esse videas; & ubi lectoris oculis eam exponere conantur, Less. in primis, Molina, Valsq. Suar. opinionibus suis præoccupatis mordicus adherentes, & Aug. sensa suis toto

ccclæ

NOTA LXXIX.

Vtriusque obiectiones pro solutionibus, & errorem ab Augustino proscriptum pro doctrina Catholica capientes, sententiam suam excogitarunt, & fundarunt.

V Num itaq; supra modum animadversione & admiratione dignum est, quòd utriusque, qui Aug. doctrinam & mirantur & carpunt, ex illa ipsa doctrina ipsidem vestigijs in præcipitura

D

caelo differentibus aptantes, sententiam ejus potius funditus eos evertere, quam explanare dixeris. Quod in plurimis gravissimis argumentis, de actibus infidelium, de actibus moralibus, de gratia primi hominis & secundi, de prædestinatione & auxiliis Angelorum, quomodo aliqui magis adjuvi sint, de pura natura & alijs non paucis capitibus suo quodque loco declaravimus.

In 2. & 3. hallucinationis capite, tam evidenter atq; enormiter tenentur, ut si de industria aberrare voluissent, non potuissent studio deliberato gravius & in seipulos periculosiores impingere. Quod ne temere jactasse videar, temp paulò præliis explorando declarabimus.

Duo præcipuè cardines sunt, in quibus intelligentia gratiæ & prædestinationis, ut ab Aug. tradita est, vertitur natura adjutorij primi hominis sine quo non; & adjutorij secundi hominis, quo sit opus. Vnum accommodatum est viribus integerrimis & liberissimis; alterum fractis & sub libidine captivis & servis. Ex quo necesse est inter illa duo adjutoria, proportionem quandam tantum discriminis esse, quantum inter sanitatem & egeritudinem, inò quantum inter vitam & mortem. Illud enim viventi aptatum voluntati robore ipsius incitatur & retinetur, torquetur & retorquetur quo voluerit: hoc verò mortuam ad vitam revocat, atq; ei tribuit vivere, sapere, velle operari. Qui hic lapsus fuerit alterum pro altero accipiendo, tantum necesse est erret, quantum in rebus istis errari potest: nec aliud Aug. scripta de gratia & prædestinatione esse iudicabit, quam consulum quoddam locutionum improprissimarum chaos, errorumq; labyrinthum, ex quo exire nequeas, nisi quemadmodum in densissima silva viam, obviamq; cædendo & prosternendo, aperueris. Discrimen istud latissimè, & nisi fallor, perspicuè declaravimus; quod verissimum esse & unicam aperiendam doctrinam S. Aug. clavem, admirabilis rerum omnium connexionis, & à capite ad calcem usq; summa verborum sententiarumq; consonantia altissimè clamat. In utroque cardine seu utriusq; status adjutorio infelicissimè recentiores lapsi sunt. Cùm enim propter insolitas Philosophiæ suæ opiniones ab Aug. valde discrepantes, cernere non possent, quid sibi Aug. in isto discrimine tandem aliquando vellet, sententiam præcipiantes, partim objectiones adversariorum pro responsionibus Aug. partim errorem hæreticorum pro doctrina S. Doctoris arripuerint. Ex quo factum est, ut in istis totius machinæ cardinibus hallucinantes, adjutorium stantis hominis pro adjutorio lapsi, & vice versâ, hoc est, auxilium sanitatis pro remedio egeritudinis, & e contrario; atq; cum videlicet polum pro antarctico & antarcticam pro arctico acceperint, & super illâ basi universam doctrinam suam molem de gratia & prædestinatione collocaverint, singula ad oculum demonstrabimus.

Fide Suar.
l. 10. de grat.
c. 9. n. 6.

Et quidem Franc. Suarez, cùm non satis penetraret discrimen, quod inter gratiam primi hominis & secundi intercedit, locum Aug. arripuit, ex quo evidenter ostendi putat, primo homini quoq; per efficaciæ gratiæ donum, sive per adjutorium, quo sit opus, perseverantiâ donari debuisse; quod ipse ex professo asserit, & ex August. etiam probari putat. Aug. enim de Adamo innocente loquens, his verbis usus est: *Non habuit perseverantiam*

am, & si non habuit, non utiq; accepit. Ad quæ verba Aug. lib. de Suarez. *Supponit, inquit, non potuisse illum habere nisi accepit, à Deo videlicet, hoc est, nisi per efficacem gratiam ei à Deo donaretur.* Ex quo concludit perseverantiâ Angelorum in illo etiam statu fuisse, *speciali donum gratiæ, imò etiam Christi,*

quod videlicet Adamus & Angeli non sibi ipsis libero arbitrio parerent, sed à Deo per specialē gratiam videlicet efficacem accipere debuissent: pro ut ipse ibidem ex professo probat. Eundem locum Aug. eodem modo accepit Gabriel Vasq. *Idem esse, inquit, apud August. non habere, & non accipere à Deo, patet ex cap. 10. illius lib. Navæ de eodem primo bonitate, inquit: Non ergo habuit in illo bono perseverantiâ: etsi non habuit, non utique accepit.* Ita illi, sed non advertunt, illa verba non esse Aug. tradentis doctrinam suam, sed adversarij cuiuspiam Pelagiani oppositoris objectionem, qua evertere S. Præfatis sententiâ conabatur, asserentis perseverantiâ hominibus lapsis negari, quia in massa perditionis per peccatum Adæ constituti sunt; idèq; per specialis gratiæ donum eis esse largiendam; & consequenter homines id à se habere non posse sed à Deo donante esse accipienti. Obijcebat enim adversarius: Adâ non habuit perseverantiâ, quia non perseveravit; ergo eâ non accepit à Deo & tamen Adam nondum in massa perditionis peccaverat, ut ei meritò negaretur: ergo fallum est, quod propter dânationis massâ hominibus à Deo negetur: ergo ulterius fallum est, quod perseverantiâ per specialis gratiæ donum à Deo accipi debeat, sed perseverare & non perseverare est in hominis potestate ita ut ipse sibi possit hoc nolendo negare vel volendo dare. Hæc obiectio jugulum petebat omnium, quæ Aug. in præcedentibus capit. tradiderat, quod & fides, & opera, & perseverantiâ non solum veluti donum gratuitum à Deo accipiendum esset, sed etiam propter dânationis massam justè negaretur.

Iam verò esse illa verba non assertionem, sed objectionem ex eo manifestissimè patet, quia immediate disertis verbis præcesserat: *hinc exortur alia quæstio &c.* Et cū ei nonnihil lucis proponendo addidisset, iterum repetit: *Sed illud magis querendum est, operosiusq; tractandum, quid respondeamus eis qui dicunt &c.* Et mox proponit eodem filo orationis ea verba, quæ duos illos Scholasticos deceperunt, ipsiq; propositis ad solutionem accedens; *Quapropter, inquit, saluberrimè consistimus quod rectissime credimus &c.* & quæstionem istam per tria integra capita profundissimè solidissimèq; dissolvit, totis disputandi viribus incoleans doctrinam ex diametro contrariam ei, quam Recentiores isti ex obiectis verbis exsculpere conantur. Nempe tradit Adamum non indignum adjutorio gratiæ, quo ei perseverantiâ donaretur, sed per liberum arbitrium potuisse perseverare si vellet, cum adjutorio alterius generis, sine quo perseverare non posset, non tamen, ut perseveraret largiente. Quam eorum hallucinationem latius discussimus, & ostendimus, cùm de adjutorio primi hominis loqueremur.

Eodem modo hallucinantur consequenter Suarez, Bellarminus, Vasquez, cum celebrem illum August. locum, ex libris de Civitate Dei citant, quo *Angeli boni magis adjuvi dicuntur: ut inde probent id quod ex August. sese hausisse putant, Angelos atque Adamum similiter ut lapsos ho-*

Suar. lib.

Vasq. l. p.
disp. 90. c. 2.

Lib. de Corr.
& grat. 10.

Lib. de Corr.
& grat. 10.

Ibid.

Lib. de grat.
primi hominis
c. 17.

Suar. loco
sup. cit.
Bellarm. de
de grat. &
lib. arb. c. 17.
Vasq. disp.
193. c. 4.

Vide libi de gratia primi hominis

ses lamine, auxilio efficaci, quo sitopus, egulle: Sed late offendimus, eos & in isto loco, toto calo ab Aug. mente aberrasse, ut qui non statuit majus auxilium, quod Angelis viatoribus datum sit, sed quod eis cum ipsa aeterna beatitudine tanquam permanentis primum tributum sit.

Sed licet isti auctores objectionem Pelagianam pro Augustiniana assertione capiendū in primo divisionis membro, lapsi sunt, ut adiutorium primum hominis sine quo non, in adiutorium Christi quo converterent: ita ex opposito idem ipsi, & alij plures eisdem doctrinae sectatores, iterum Pelagianorum objectionem atque errorem, doctrinamque exultimantes, secundum divisionis istius membrum pervertendo, in primum converterunt; ut gratiam Christi salvatoris medicinalem qua fit, ac datur actio, in gratiam innocentis hominis & Angelorum verterent, atque ita tota Christiana doctrina de adventu Christi, de causa afferenda lapsis hominibus medicinae à non advertentibus funditus evertetur. Ut enim probent gratiam, qua nunc hominibus ad credendum divinitus datur, ita esse libero arbitrio attemperatam, ut instat gratie potentialis (quam Aug. adiutorium sine quo non appellat) ea stante, in libero arbitrio, possit arbitrium incitiliter velle vel nolle; locum Aug. tanquam luculentissime sibi faventem ex libro de Spiritu & littera producent; ubi causam querens Aug. unde voluntas seu volitio oriatur, an ex libero arbitrio hec illic sciente, an

Lib. de Spir. & lit. c. 33.

aliquode: Liberum, inquit, arbitrium naturaliter tributum à creatore animae rationali illa media via est, quae vel intendit ad fidem, vel inclinatur ad infidelitatem potest. Et ideo nec ipsam voluntatem, quae creatur Deo, dici potest homo habere, quam non accipit; quando iudicium vocante Deo fugit de libero arbitrio, quod naturaliter cum crearetur accipit. Ex quibus verbis itam multiliter voluitatem, quam cum gratia sua congrua vel sufficiente copulant, sub adiutorio gratiae remanere cōcedunt: ut videlicet gratia praeventiva, dei lolummodo voluntati possit, si velit. Hic vero si tantillum vglissent, ad vertissent profecto, haec esse verba doctrinae Pelagianae postea Semi-Pelagianae, quam ipse ante Episcopatum tenuit. Nam ista verba sibi ipse Aug. ventilanda proponit, et audita repugnantium Pelagianorum sententia, veritas tandem evidentius tradere videtur. Quod late & à fundamentis alibi tradidimus; hic quia res perspicua est & certa, dilu tantum animadvertere sufficit. Primum, quod eum Aug. haec ipsa, quibus se recentiores bene merito putant, verba discutienda proponeret, hanc loquendi formam utebatur: Primum igitur illud dicimus, ut videamus, utrum huic satisfaciatur quaestioni, quod liberum arbitrium naturaliter attributum à creatore &c. & subiungit omnia ipsissima eadem verba, quae recentiores velut Aug. doctrinam arripuerunt. Secundum, eam verba ista prolixè ventilasset ne quis per esentiam sibi ab Aug. solutionem doctrinamque Catholicam Episcopali ter datam esse crederet, tandem finita disputa-

Vide late lib. 3. de gratia

lib. 1. de gratia

lib. 2. de gratia

lib. 3. de gratia

lib. 4. de gratia

lib. 5. de gratia

lib. 6. de gratia

lib. 7. de gratia

lib. 8. de gratia

lib. 9. de gratia

lib. 10. de gratia

lib. 11. de gratia

lib. 12. de gratia

lib. 13. de gratia

lib. 14. de gratia

lib. 15. de gratia

atione ad solutionem accedens: Haec, inquit, disputatio, si quaestioni illi solvenda sufficit, sufficit. Si autem responderetur, cavendum esse &c. attendas & videat, non ideo tantum istam voluntatem divino muneri tribuendam, quia ex libero arbitrio est, quod nobis naturaliter concretion est. Vbi eadem verba repetit, quae à Pelagianis objecta, & à recentioribus tanquam Aug. arrepta fuerant. Si Aug. de lectorum suorum sana sollicitudine intelligentia ex professo praecavere studuisset, ne quis verba illa objecta tanquam sua arripere, & Pelagianam doctrinam eorum cortice propinatam imbiberet, non potuisset manifestius objectionem à solutione, disputationem ab assertionem, falsam doctrinam ventilatione discussam à subijuncta refutatione discernere. Quid enim est istud, videamus utrum satisfaciatur, quam non dari solutionem sed proponi quaestionem? Quid rursus istud, si haec disputatio quaestioni solvenda sufficit, sufficit, quam disputacionem non assertionem fuisse traditam? Quid denique istud: Si autem responderetur cavendum &c. attendas & videat, non ideo tantum istam voluntatem divino muneri tribuendam &c. quod à m propter illam causam, disputacionem istam solvenda quaestioni non sufficere, sed aliam esse querendam? quam etiam statim sequentibus verbis accurate tradit.

Tertia quaedam totius sententiae recentioris istius basis est, quam adversus omnes adversarios velut inexpugnabilem clypeum objicere solent; Locus ille videlicet Apostolicus: Qui vult omnes homines salvos fieri &c. Nam ex isto adversus commonem Aug. expositionem explicato, quod Deus omnes omnino homines nemine excepto velle salvos fieri, si & ipsi velint, desiderium istud sicut omnium tribuunt Deo, & ex illo desiderio, gratiam sufficientem universis hominibus imperiti volunt, eamque salutem, eam qua possunt credere, operari, potesteverat, si velint: sicut ille locus sic expositus, universam pene isperam doctrinam volentem semine continere videtur. Hanc igitur expositionem ut Aug. ex omnibus illis tribus paribus consentire demonstrant, omnes aut pars omnes istius sententiae recentiores unanimes sibi praeulantes putant, tandem Aug. qualitatibus, aliis locis tam doras expositiones istius loci decet, in istam sententiam & explicationem concessibile. Dicit enim in libro de Spiritu & littera, arguunt & Pauli auctorem hinc videri hanc velle salvos fieri, &c. in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut in actu liberum arbitrium, quo velint vel male utentes ipsi sine iudicio hant. Quod nihil aliud est aliud, quam quod ipsi dicunt: Deus vult omnes homines salvos fieri, quantum in se est, sed, si & ipsi libro suo arbitrio velint. Itaque tandem Aug. hanc expositionem secutum esse, Suarez gloriat, tantumque De eorum tanquam sibi ista expositione tandem faventem, diligenter notant, Lessius, Molina, à Lapide, Bellarminus.

Sed his aberrasse non contenti, tertio loco insausillo sicut etiam istum locum sibi insubstitutum rapuerunt. Nam & iste in eodem loco ventilandus proponitur, non resolutur; doctrinamque

Lib. de Spir. & lit. c. 33.

suarez lib. 4. de praed. c. 1. l. 1. de praed. sect. 6.

Atlan Concord. q. 23. a. 4. & s. d. sp. 1. mem. 6.

Comul. a. 4. p. 10. l. 1. a. 1. mor. 1.

bell. lib. 2. de grat. c. 10. art.

Lib. 7. de
har si Pel.
c. 15. & lib.
2. de grat.
Ch. 1. Sily.
c. 30. late.

Strinamque puram putam Pelagianam continet, quam Augustinus & in eodem loco, & alijs pluribus, refutavit. Quod qui pluribus ostentum sibi velit, legat ea quæ ex professo de hac re scripsimus, cum de Semi-Pelagiana hæresi & de modo operandi gratiæ tractarem. Hic tantum animadvertat Lector, locum totum in eadem quam paulo ante diximus, ventilatione non asseri sed in favorem adversarij disputari, ut in sequenti capite, vera totius difficultatis solutione allata resolvetur.

Suar. 2. lib.
3. ut augul.
c. 9. n. 6.
Bellarm. lib.
3. de grat. &
lib. 2. c. 11.
L. ff. de grat.
aff. c. 8. n. 6.

Aug. lib. 1. q.
2. ad Simp.

Vt vero omnibus modis ostenderent isti recentiores, quanto per se sibi sententia Massiliensium à Pelagianis derivata rationi consentanea videatur, tertio lapsi etiam quartum addiderunt, in re perinde capitali, à qua tota gratiæ medicinalis natura dependet. Nam ut persuaderent, veram Christi gratiam non alium habere operandi modum, quam ipsi gratiæ suæ sufficienti & congruæ tribuunt, ut Deus videlicet voluntatem eâ gratiâ præparatam expectare dicatur, & ab ejus tandem nutu pendeat indifferente velle vel nolle, locum ex quæst. 2. lib. 1. ad Simplic. sibi summo opere, nec immerito, favere judicarunt. Sic enim ibid. Aug. ait: *Aliter Deus præstat, ut velimus, aliter præstat, quod voluerimus. Vt velimus enim & suum esse voluit & nostrum, suum vocando, nostrum sequendo. Quod autem voluerimus solum præstat, id est, posse bene agere, & se per beatè vivere. Ex quo conficiunt, gratiam esse talem, quæ mentem quidem excitet, consensus tamen nostræ libertati committatur, prout ipsi hoc intelligere solent. Sed etiam iste locus ab Aug. pro tuendo quoquo modo errore, quo ante Episcopatum laborabat, disputando profertur, & in eodem loco refutatur. Constat enim Semi-Pelagianum errorem, quo nondum Episcopus factus putabat primam voluntatem credendi, non aliter esse à Deo, nisi quia præcederet præconium veritatis, live ut hic loquitur, quia vocabatur voluntatem vero sequendi nostram esse, & nostræ libertatis, ita ut non peculiari gratiâ à Deo donaretur. Quod postmodum Deo revelante peritior detestatus est. Vnde in eodem loco, unde objecta verba avulsa sunt, error istis verbis implicatus refellitur. Quod qui perspicue intelligere velit, & objectionem Semi-Pelagianam loco Catholice doctrinæ arreptam esse non dubitet, legat ea quæ fusè & ex professo de isto loco alibi diximus.*

Videlib. 2.
de grat. Chri.
Suar. c. 30.
1910

Et istas quidem tam enormes, & capitales hallucinantibus mentis aberrationes, quis talibus viris crederet obvenire potuisse? Quis cum acciderint, non exhorrescat, ad illud doctrinæ recentioris edificium, quod talibus fundamentis tam generalibus & per universam gratiæ Dei materiam sese diffundentibus impositum fuit? Cùm enim omnia ista principia, quæ Aug. esse opinatur, ex diametro Augustinianis adversentur, ut quod ille naturâ, hi gratiâ vocent; quod ille adiutorij quo, isti sine quo non; quod ille sine quo non, isti quo; quod ille per gratiam, hi per liberam voluntatem fieri; quod ille er-

rores, isti Catholice ac traditam ab Aug. doctrinam putent; quis terram cælo misceri, & universam eorum doctrinam inexplicabiliter perturbari miretur? Sed malo Christiano prudenti Lectori hanc ataxiam, in quam viri docti & boni ex rei obscuritate ac difficultate imprudenter lapsi sunt, silentio potius perpendendam & gemendam relinquere, quam verbis asperioribus exaggerare.

NOTA LXXX.

Disputationes istas arbitrantur fieri citra periculum ledende fidei.

AD postremum cùm animadvertent Massilienses sese Aug. & Ecclesiæ Catholice auctoritate ad deponendas periculosas opiniones suas posse premi, quæstiones istas esse subtiliores, ac citra Catholice fidei læsionem tanto agitari posse dixerunt. Vnde Prosper Augustino: *Ac primum quæ plerique non putant, Christianam fidem hæc disputatione violari, quantum periculi sit in eorum persuasione, præstaciam.*

Ne quid perfectam similitudinem deficeret, etiam istud novis istis opinionibus libere tuendis velum præteritur. Putant enim in omnibus illis, quibus à ceteris in hoc argumento dissentient magnam esse relictam à veteribus opinandi, disputandique libertatem, tanquam à quibus nihil adhuc definitum sit. Itaq; Lessius quodam loco, cum in ijs quæ expresse definita sunt, Catholicos Doctores convenire dixisset; *tamen, inquit, in nonnullis subtilioribus adhuc est controversia, quæ ante viginti annos non parum in Belgio, deinde in Hispania multorum conversatione viguit. Sub quibus subtilioribus capitula illa comprehendit, quibus Christi medicinale adiutorium ab adiutorio primi hominis distinguitur, ceteraque omnia, quæ tantâ virum contentione de gratiâ & prædestinatione ventilantur. Quorum pleraque per antiquitatis incuriam aut imperitiam apud recentiores oblitterata, iam olim accurate debita sunt. Et alibi schola disputationem vocat utram gratiâ prius naturâ influat in opus, quam voluntas. Et quæcumque in scholis de hoc argumento tanquam nova vel periculosa redarguuntur, mox juxta illud vulgatum Celestini Pontificis ad profundiores & dis-*

*vide Lessium
In præfat. ad
Lector. libri
de prædest.*

Et hæc sufficient, arbitror, ut quæ sit inter Massiliensium & Scholasticorum istorum sententiam discrepantia & convenientia, dignosci possit. Legat, ponderet, judicet Lector Christianus: Et ita Massilienses caveat, ne forte specie doctrinæ subtilioris, per arabages unde egressus fuerit, revertatur.

FINIS.

ELEN-